

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2183

av Annika Lillemets och Valter Mutt (båda MP)

Miljörättvisa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga hur olika grupper i samhället exponeras för miljörisker och om vissa grupper drabbas oproportionerligt hårt, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att inrätta en särskild enhet för miljörättvisa, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Begreppet miljörättvisa

Miljörättvisa är ett begrepp som länge använts i andra länder, inte minst i USA.

Den amerikanska motsvarigheten till Naturvårdsverket, Environmental Protection Agency (EPA), definierar begreppet: *”Environmental justice is the fair treatment and meaningful involvement of all people regardless of race, color, national origin, or income, with respect to the development, implementation, and enforcement of environmental laws, regulations, and policies.”* Miljörättvisa handlar alltså om rättvis behandling av alla, oavsett faktorer som etnicitet och inkomst. Ingen grupp i ett samhälle ska behöva bära en oproportionerligt stor del av de negativa konsekvenserna av *”industrial, governmental and commercial operations or policies”*, det vill säga verksamhet och strategier initierade och styrda av såväl näringsliv som politiska organ. Alla ska också ges möjlighet att involveras i beslut som påverkar deras miljö och hälsa. Målet är att alla grupper i samhället ska ha lika gott skydd mot miljö- och hälsofaror. För att detta ska fungera i praktiken har EPA en särskild enhet som koordinerar arbetet med att få in miljörättvisa i alla policydokument, program och aktiviteter.

Särskilt fokus har man på miljö och folkhälsa i samhällen där utsatta och sårbara grupper lever.

Bakgrund

Rörelsen för miljö rättvisa har sina rötter i 1960-talets medborgarrättsrörelse i USA. I början av 1990-talet drev aktivister, forskare och politiker igenom en utredning om den större risk man observerat att etniska minoriteter och låginkomstgrupper löpte att utsättas för skadlig miljöpåverkan än befolkningen i stort. En arbetsgrupp under ledning av EPA bekräftade att så var fallet. Gruppen rekommenderade ett åtgärds paket om tio punkter för att få bukt med den ojämlika risk exponeringen. En av dem var att inrätta ett särskilt myndighetsorgan för detta ändamål. President Clinton fortsatte arbetet genom att utfärda en så kallad Executive Order 1992, "Federal Actions to Address Environmental Justice in Minority Populations and Low-Income Populations", som syftade till ökat fokus på federal nivå på miljö- och folkhälsa för minoritets- och låginkomstgrupper. Den syftade också till att främja icke-diskriminering i federala program som påverkar hälsa och miljö, samt sprida information till och uppmuntra minoritets- och låginkomstgrupper att aktivt delta i det som angår dem vad gäller miljö och hälsa. Organiserat samarbete sker också mellan avdelningar i Vita huset vars verksamhet kan påverka miljö och hälsa.

Ojämlig exponering för miljörisiker i Sverige

Miljö rättvisa är angeläget även i Sverige. Även här behövs ett aktivt och systematiskt arbete för att säkerställa att vissa grupper, som människor med låga inkomster och etniska minoriteter, inte ska drabbas oproportionerligt hårt av miljöskadliga aktiviteter. Ett aktuellt exempel är hur Förbifart Stockholm kan komma att påverka olika bostads- och naturområden om den blir verklighet. Denna enorma motorväg planeras att till stor del byggas i tunnel men inte i miljonprogrammet Hjulsta. Mineralbrytning är ännu ett exempel på verksamheter som liksom trafik kan orsaka luftföroreningar, buller, markexploatering och klimatpåverkan. Vissa av dessa miljöproblem påverkar inte bara de närboende utan även befolkningen i stort, liksom kommande generationer. Det är nödvändigt att beakta även dessa gruppers intressen. Ett aktuellt fall är den gruva som planeras i Gällö (Kallak), som om den blir verklighet får förödande konsekvenser för de samebyar som får sina renbetesmarker ödelagda.

En utredning behöver göras, i linje med den ovannämnda i USA i början av 1990-talet, för att kartlägga hur olika grupper i samhället exponeras för miljö- och hälsorisker. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Naturvårdsverket bör få i uppdrag att inrätta en särskild enhet för miljörättvisa, utifrån samma grundprinciper som i USA, och med liknande uppdrag. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Annika Lillemets (MP)

Valter Mutz (MP)